

5. Milieu, energie en klimaat

Maastricht, juni '24

Milieu, energie en klimaat

Nederland heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. We willen af van fossiele brandstoffen en bereiden ons voor op de gevolgen van de klimaatverandering. Ook de provincies nemen hierin hun verantwoordelijkheid. Provincies spelen bij de aanpak hiervan een belangrijke rol. Wij hebben op regionaal niveau de betrokken partijen met elkaar verbonden door een goede samenkomst van de provinciale energiestrategie en de regionale energiestrategieën. Onze ambitie was en is het realiseren van een voor Limburg passende energiemix voor de toekomst. De Provincie Limburg zet in op een toekomstbestendige energie-infrastructuur en een energietransitie ingebed in de leefomgeving. Daarbij zijn en worden duurzame investeringen mogelijk gemaakt, onder meer via het Limburgs Energiefonds (LEF) en de Duurzaam Thuis regeling. We hebben geïnvesteerd en investeren in de ontwikkeling van nieuwe technieken voor het hergebruik van grondstoffen. We hebben de ambitie om de nationale doelstellingen te halen: de economie in 2050 volledig te laten draaien op producten en grondstoffen die efficiënt worden ingezet en optimaal worden hergebruikt. Wij realiseren ons daarbij wel dat dit een bijzondere grote uitdaging is die afhankelijk is van de inzet van vele anderen. Met het ruimtelijk instrumentarium geeft en heeft de Provincie Limburg mede richting gegeven aan de plekken waar duurzame energie opgewekt kan worden en hoe ruimte te geven aan de gevolgen van klimaatverandering.

Alle overheden hebben in het Deltaprogramma afgesproken ernaar te streven Nederland in 2050 klimaat-adaptief te laten zijn. In het Provinciaal Waterprogramma is uitwerking gegeven aan het provinciaal beleid op het gebied van hoogwaterbescherming, watertekort-droogte en verbetering van de waterkwaliteit. De klimaatverandering zet door en we houden daarom rekening met extremer weer, hogere temperaturen met meer verdamping, langere perioden van droogte en meer hevige buien.

We hebben vergunningen verleend, en hebben toezicht gehouden op de naleving van Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Wet Bodembescherming, Mijnbouwwet, Wet luchtvaart, Ontgrondingenwet, Wet natuurbescherming, Waterwet, Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en de Omgevingsverordening Limburg 2014 en daar waar nodig handhavend opgetreden (zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk).

Onze beleidskaders

- Beleidskader Circulaire Economie 2.0
- Beleidskader Provinciale Energie Strategie - Deel 2
- Beleidskader Limburgse Waterstofagenda
- Provinciale omgevingsvisie
- Provinciale omgevingsverordening

Wat hebben we bereikt?

5.1. Het realiseren van een voor Limburg passende energiemix voor de toekomst en een vermindering van de CO2 uitstoot

Binnen de contouren van bovenstaande doelen zijn de volgende subdoelen opgenomen:

Circulaire Economie: De Provincie Limburg heeft in 2023 samen met en tussen het midden- en kleinbedrijf (MKB), Brightlands campussen, onderwijs- en kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden gewerkt aan versterking van het Limburgs innovatie ecosysteem als basis voor toepassing van circulariteit in de (chemie)industrie, de bouw-, de afval- en land- en tuinbouwsector. Dit hebben we o.a. gedaan door het steviger verankeren van circulair ondernemerschap door het stimuleren van circulaire innovaties en toepassingsmogelijkheden in Limburg, het verankeren van het circulaire

kennisniveau in samenwerking met onze Limburgse onderwijs- en kennisinstellingen en door het benutten van nationale en Europese fondsen.

Provinciale Energie Strategie: De Provincie Limburg heeft in 2023 samen met haar inwoners, instellingen en bedrijfsleven gewerkt aan een innovatieve en structuurversterkende energietransitie en passende energiemix voor Limburg op weg naar 2030, waarbij we ons gericht hebben op besparen, vergroenen en duurzaam opwekken van energie. Hierin hebben wij op verschillende manieren onze rol gepakt bij de uitvoering van wetten en wettelijk geborgde afspraken over de verschillende thema's van de energietransitie. Daarnaast hebben we ook meer faciliterende en regisserende rollen gepakt op het gebied van energie infra, warmte, verduurzaming industrie en bedrijven, en verduurzaming gebouwde omgeving. Grootschalige opwek is via ons partnerschap in de RES'sen vormgegeven.

Bodem en ondergrond: Wij hebben ingezet op een veilig, duurzaam en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond om zodoende optimaal bij te dragen aan maatschappelijke opgaven, zoals energietransitie en klimaatadaptatie. Deze 3 ingezette doelen van het gebruik van de bodem hebben concrete invloed op de leefwereld van de Limburgse burgers. Dit vereist dat rekening wordt gehouden met het functioneren van bodem en ondergrond als natuurlijk systeem (driedimensionale ordening staat centraal).

VTH: Wij voeren vergunningverlening, toezicht en handhaving uit in het belang van de Limburgse leefomgevingskwaliteit. Het doel voor 2023 was het effectief en efficiënt uitvoeren van de bevoegd gezag rol van de verschillende provinciale wettelijke VTH taken binnen de daarvoor geldende termijnen. En het voor de provinciale milieutaken zorgdragen voor goede coördinatie en opdrachtgeverschap naar de RUD. Daarnaast het goed voorbereiden van de uitvoerende taken op de inwerkingtreding van de Omgevingswet (01-01-2024). De werkzaamheden zijn uitgevoerd conform het VTH Uitvoeringsprogramma 2023 en grotendeels binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen uitgevoerd. De coördinatie taken en opdrachtgeverschap aan de RUD zijn conform afspraken uitgevoerd. In 2023 heeft de staatssecretaris van I&W geconstateerd dat de RUD ZL en RUD LN onvoldoende robuust zijn. In 2024 zal voor beide omgevingsdiensten een plan van aanpak worden opgesteld om dit te verbeteren.

Milieu: In 2023 was ons doel een veilige en gezonde leefomgeving voor de inwoners van nu, maar ook voor de inwoners van de toekomst. Onze investering was gericht op een leefmilieu, dat in de basis op orde is; zorgen dat wettelijke grenswaarden op verschillende milieudomeinen worden gerespecteerd. We hebben daarnaast gewerkt aan een voortdurende verbetering van het leefmilieu. Ingezet is op het voorkomen van afwenteling van negatieve milieueffecten op toekomstige generaties door het belang van een gezond leefmilieu integraal en volwaardig te betrekken bij het realiseren van andere maatschappelijke opgaven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

5.1.1 Energie: een passende mix

Omschrijving

De Provinciale Energie Strategie (PES) is in december 2020 vastgesteld. De daarin gestelde ambitie is het realiseren van een voor Limburg passende energiemix voor de toekomst. Vanuit de PES zetten we in op een innovatieve energietransitie, gebaseerd op samenwerking en ruimte biedt voor lokaal initiatief. Tevens dient de energietransitie bij te dragen aan werkgelegenheid en versterking van de economische structuur in Limburg en ons minder afhankelijk te maken van fossiele grond- en brandstoffen uit het buitenland. Hiervoor pakken wij onze rol bij de uitvoering van wetten en wettelijk geborgde afspraken, zoals het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategieën (RES). Als Provincie hebben wij de rol van

ondersteuner, subsidiënt, bevoegd gezag, partner en procesmanager.

Vanuit de PES werken we via 6 actielijnen, nl.:

- 1) Energie-infrastructuur
- 2) Innovatie, techniek en vakmanschap
- 3) Warmte
- 4) Participatie en lokaal profijt
- 5) Goede voorbeeld
- 6) Inbedding in de leefomgeving

De voortgang van de PES is via halfjaarlijkse voortgangsrapportages aan Provinciale Staten gerapporteerd (alle 4 rapportages zijn te raadplegen via Ibabs). Tevens is een KPI-dashboard opgesteld waarin de kwantitatieve KPI's van de PES te volgen zijn (link: Energie Dashboard).

Rol provincie: *toetsers, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier.*

Samenvatting

De inspanningen, die wij leveren op het gebied van energie, zullen niet allemaal op korte termijn merkbaar zijn voor de (Lim)burger, omdat deze een langere doorlooptijd vergen. We hebben ons actief ingespannen en de samenwerking opgezocht met partijen om de energietransitie verder in beweging te krijgen en waar mogelijk te versnellen. Daarbij worden wij wel geconfronteerd met uitdagingen omtrent onder andere netcongestie en moeten wij rekening houden met de beperkte beschikbare ruimte in Limburg, alsmede meer generieke beperkingen, zoals het tekort aan benodigde arbeidskrachten en materialen. De Provincie is sterk afhankelijk van het Rijk, Europese subsidies en marktpartijen voor de juiste randvoorwaarden om de verduurzamingsplannen te realiseren.

Kwaliteit

Highlights resultaten 2023:

Ook in 2023 heeft de oorlog in Oekraïne een grote impact gehad op de energiemarkt. Huishoudens, ondernemers en bedrijven zijn verder onder druk komen te staan als gevolg van de sterk gestegen energieprijzen en dit heeft geleid tot een nog grotere behoefte en noodzaak tot besparen en verduurzamen. We hebben ons actief ingespannen en de samenwerking opgezocht met partijen om de energietransitie verder in beweging te krijgen en waar mogelijk te versnellen. Daarbij worden wij geconfronteerd met uitdagingen omtrent onder andere netcongestie en moeten wij rekening houden met de beperkte beschikbare ruimte in Limburg, alsmede meer generieke beperkingen, zoals het tekort aan benodigde arbeidskrachten en materialen.

Op het gebied van energie-infrastructuur is in 2023 het eerste Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Klimaat (pMIEK) opgeleverd, waarin prioritaire energie infrastructuur projecten voor Limburg zijn benoemd. Samen met diverse stakeholders is een onafhankelijke programmamanagement organisatie (PMO) ingericht ten behoeve van de samenwerking tussen netbeheerders, overheden en private partijen waarin gericht wordt gewerkt aan het versnellen van de opgaven rondom de energie-infrastructuur (waaronder netcongestie). Ook is het Ruimtelijk Voorstel Limburg vastgesteld door Gedeputeerde Staten, waarin de opgaven voor de ruimtelijke energie-infra voor Limburg zijn beschreven.

In 2023 is de opdracht aan de RUD-ZL inzake inhaalslag energiebesparingsplicht uitgevoerd en afgerond. Bij 2 van de 4 Limburgse maatwerkbedrijven is een Expression of Principles (EoP) opgesteld en ondertekend door het bedrijf (OCI en AnQore) het ministerie van EZK, I&W en de Provincie Limburg. De maatwerkaanpak vanuit het Rijk moet leiden tot een versnelde verduurzaming van de industrie. De EoP is de eerste stap naar juridisch bindende maatwerkafspraken ten aanzien van extra CO2 reductie en brede verduurzamingskansen.

Wij hebben het voortouw genomen een alliantie op te richten om de (on)mogelijkheden voor SMR's (Small Modulair Reactors) in onze provincie nader te onderzoeken. En er is een SMR kennis symposium georganiseerd (GS DOC-00435562). Verder hebben wij alle Limburgse gemeenten uitgenodigd (GS DOC-00485661) om hierover het gesprek met ons aan te gaan.

In januari 2023 is het samenwerkingsverband Warmtenet Zuid-Limburg gestart met de eerste fase. Deze verkenning was succesvol en in oktober 2023 is daarop gestart met de tweede fase, waarbij ook Enpuls (dochter van Enexis) is aangesloten. Op 10 februari 2023 is door Provinciale Staten ingestemd met het Statenvoorstel inzake Mijwater, waarmee door de Provincie € 40 mln. beschikbaar is gesteld aan het LEF (als aandeelhouder van Mijwater Energy BV).

In 2023 hebben de RES Noord- en Midden-Limburg en de RES Zuid-Limburg hun voortgangsrapportage aangeleverd bij het Nationaal Programma RES, deze zijn ook aangeboden aan uw Staten (brief gedeputeerde Roefs van 19 juni 2023 (DOC-00492307) en brief gedeputeerde Roefs van 13-6-2023 (GS DOC-00492311). Er is een subsidie verstrekt aan de RES Zuid-Limburg ten behoeve van het project 'Zon op grote daken', waarmee grootschalig zon op dak gestimuleerd wordt.

Op basis van het actieplan 'Energiearmoede in Limburg' zijn diverse acties uitgevoerd, waarmee gemeenten en woningcorporaties ondersteund worden bij hun energiearmoede aanpak. Ultimo 2023 zijn er sinds 2012 circa 27.000 leningen verstrekt aan particuliere woningeigenaren in het kader van de Duurzaam Thuis regeling. Met behulp van deze leningen zijn er op circa 25.000 Limburgse daken zonnepanelen gerealiseerd en is circa 68.000 kWh/ jaar energiebesparing gerealiseerd. Binnen deze regeling is een totaal bedrag van circa 248 mln. aan leningen verstrekt. In het kader van de subsidieregeling 'aanjagen verduurzaming gemeentelijk projecten' zijn er 20 subsidies verstrekt aan Limburgse gemeenten met een totaalbedrag van circa € 1,6 mln., hiermee zijn diverse lokale/ regionale projecten gestart in het kader van de verduurzaming van woningen en energiearmoede.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Middels diverse projecten, initiatieven en samenwerkingen wordt getracht om de gestelde ambitie van de Provinciale Energie Strategie te behalen. Omdat de focus ligt op het behalen van de doelen in 2030, wordt er vanuit gegaan dat er nog tijd is om innovatieve oplossingen uit te werken in samenwerking met alle betrokken partijen, zodat de gestelde doelen tijdig kunnen worden behaald. Daarbij worden wij wel geconfronteerd met uitdagingen omtrent onder andere netcongestie en moeten wij rekening houden met

de beperkte beschikbare ruimte in Limburg, alsmede meer generieke beperkingen, zoals het tekort aan benodigde arbeidskrachten en materialen.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van dit product zijn de lasten begroot op € 12,42 mln. en de baten op € 4,56 mln. De werkelijke realisatie bedraagt € 5,16 mln. aan lasten en € 1,35 mln. aan baten, waardoor er een voordelig verschil ontstaat van € 10,47 mln. (€ 7,26 mln. lasten en € 3,21 mln. baten). Dit verschil wordt met name veroorzaakt door:

- Onderbesteding provinciale intensiveringsmiddelen Energie: het betreft in 2023 genomen besluiten in het kader van de Provinciale Energie Strategie deel 2 € 0,60 mln., waardoor reeds vastgelegde verplichtingen in 2023 doorlopen naar 2024 en daarmee afgerond worden;
- Provinciale middelen meerjarig ter beschikking, langere looptijd: doorlopende provinciale cofinanciering van de Europese subsidieregeling OP Zuid € 1,63 mln. (looptijd t/m 2027) en nog af te handelen ingediende subsidieaanvragen € 0,88 mln.;
- Rijksmiddelen meerjarig ter beschikking, langere looptijd: doorlopende afspraken met het Rijk (SPUK's en Uitvoering klimaatakkoord) € 4,02 mln. De doorlooptijd voor deze SPUK's is meerjarig (t/m 2027). Derhalve worden de niet-bestede middelen inclusief de baten (bijdrage van het Rijk) overgeboekt naar 2024.

De niet-bestede middelen, zowel de baten als de lasten, worden overgeboekt naar 2024.

Geld (indicator)

5.1.2 Duurzaamheid en Circulaire economie: bewustwording en innovatie

Omschrijving

Algemeen

Met het beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0 (2020-2023) is een stevige basis gelegd voor de circulaire economie in Limburg en bouwen wij stapsgewijs verder aan het fundament.

We hebben in 2023 het Limburgse innovatie ecosysteem (Brightlands campussen, Limburgs energiefonds, uitvoeringsorganisatie LIOF en haar instrumenten) als basis voor toepassing van circulariteit in de industrie, de bouw, de afval- en tuinbouwsector verder versterkt en hebben we een belangrijke randvoorwaarde geschapen voor marktontwikkeling, kennisontwikkeling, kennis en bewustwording, schaalniveau en samenwerking in ketens. We hebben daarnaast gewerkt aan de vijf actielijnen uit het Beleidskader Circulaire Economie 2.0:

1. Omdenken, innovatie, ondernemerschap en vakmanschap;

2. Samenwerking; investeren in Limburgse circulaire iconketens en clustervorming;
3. Het goede voorbeeld;
4. Delen;
5. Circulair agenderen.

Dit product heeft een verbinding met de volgende producten: Brightlands/Kennis As 1.1.3., MKB Logistiek en industrie 1.1.2., Innovatieve landbouw 1.2.2., Economische samenwerking, Acquisitie en LIOF 1.1.1., Regiodeal en Investeringsagenda Noord-Limburg 1.2.3.

Rol Provincie: ondersteuner, procesmanager, partner, subsidient, financier

Samenvatting

Met het beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0 (2020-2023) is een stevige basis voor de circulaire economie in Limburg gelegd. Veel ontwikkelingen zijn de laatste jaren in gang gezet, die deels haar vruchten al hebben afgeworpen of de komende jaren haar vruchten zal afwerpen. Het circulaire ecosysteem is versterkt door ondersteuning van de kennisinfrastructuur op de campussen. We hebben, ten behoeve van versnelling van innovatie en ondernemerschap bij het MKB, in totaal 195 projectinitiatieven ondersteund met bestaande provinciale, nationale en Europese instrumenten. We hebben daarnaast vijf impactvolle circulaire iconketens in Limburg doorontwikkeld, waarbij in triple helix samenwerkingsverbanden en allianties op zoek is gegaan naar de beste circulaire oplossing (in de hele keten). Samen met onze partners hebben we bewustwording gecreëerd rondom circulaire economie, het uitdagen van het goede voorbeeld (circulair inkoop en aanbesteding), door masterclasses en inspiratiesessies te organiseren en door het creëren van communities bij bedrijven en burgers.

Kwaliteit

Ter versterking van het circulair innovatie ecosysteem is in 2020 door uw Staten vanuit het circulair beleidskader een financiële bijdrage verstrekt aan de ontwikkeling van het kennis- en innovatiecentrum Brightsite, de doorontwikkeling van Brightlands Materials Center (BMC) en de doorontwikkeling van Aachen Maastricht Institute of Biobased Materials (AMIBM) op de Brightlands Chemelot Campus. Brightsite is complementair aan AMIBM en BMC in relatie tot de positie in de keten. Deze projecten zijn in 2023 verder in uitvoering genomen en worden bij product 1.1.3. Brightlands Kennis/As toegelicht. Tevens heeft het LIOF programma Limburg toekomstbestendig gezorgd voor versterking van het circulair innovatie systeem door het ondersteunen van het MKB bij de ontwikkeling van circulaire producten, diensten, processen en bedrijfsmodellen.

In totaal hebben wij in 2023 52 initiatieven ondersteund met bestaande provinciale instrumenten (zoals het Limburg toekomstbestendig programma en investeringsfondsen), nationale en Europese instrumenten (zoals Interreg en LIFE). Circulair omdenken vraagt naast innovatie en ondernemerschap ook om vakmanschap (competentie- en kennisontwikkeling). In de afgelopen jaren zijn verschillende initiatieven ontwikkeld en ondersteund die een meerjarige doorlooptijd hebben en ook in 2023 verder in uitvoering zijn genomen zoals het fieldlab circulaire transitie in Noord-Limburg, het Euregional sustainability center (Fontys) en het STEAM (Science Technology Engineering Arts & Maintenance) project in het basisonderwijs. We hebben het mbo in Limburg ondersteund om circulaire economie in al hun opleidingen te gaan verweven.

2. Bewustwording rondom circulaire economie is verder versterkt. We hebben het goede voorbeeld gegeven (o.a. als launching customer) en hebben bedrijven, netwerkorganisaties, (semi) overheden en onderwijsinstellingen samengebracht. Dit hebben we gedaan, binnen het samenwerkingsverband Circulaire Economie Limburg (CEL) door de ontwikkeling van een Handelingskader Circulair Parkmanagement en door de organisatie van verschillende evenementen binnen het Limburg toekomstbestendig programma. Daarnaast is een bijdrage geleverd aan de week van de circulaire economie, de Limburgse innovatie top 20, is het programma circulair bouwen Zuid-Nederland in EnZuid verband verder uitgewerkt (per 1 januari 2024 gestart) en is Cirkelstad Limburg als netwerkcommunity voor de bouw gestart.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Is verlopen volgens de door uw Staten bij de toekenning van middelen in dit kader gestelde termijnen.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van het product Duurzaamheid en Circulaire Economie zijn de lasten begroot op € 3,72 mln. en de baten op € 0,06 mln. De werkelijke realisatie bedraagt € 2,49 mln. lasten en € 0,12 mln. baten waardoor er een voordelig verschil ontstaat van € 1,29 mln. Dit verschil betreft met name een onderuitputting van het beleidskader Circulaire Economie € 1,23 mln. Voorgesteld wordt om de niet-bestede middelen grotendeels over te boeken naar 2024. Deze middelen worden begin 2024 met name ingezet voor cofinanciering interreg en OP Zuid projecten en nog te verlenen subsidies van een aantal projecten.

Geld (indicator)

5.1.3. Milieu: een veilige en gezonde leefomgeving

Omschrijving

Door de uitvoering van onze wettelijke taken op het gebied van milieu, evenals het meewegen van milieu bij eigen plannen en projecten, hebben wij gezorgd dat de wettelijke grenswaarden op de verschillende milieudomeinen worden gerespecteerd. Wij hebben door de luchtmonitoring gegevens over de

luchtkwaliteit in Limburg. Door de ingezette herijking van het luchtmeetnet zullen de gegevens over de luchtkwaliteit naar de toekomst toe een diepgaander inzicht geven.

Samenvatting

De onder 5.1.3 genoemde resultaten zien op de bescherming en bevordering van de leefomgevingskwaliteit. Deze resultaten vertalen niet direct in een voor de Limburger merkbare verbetering van zijn leefomgeving in zijn dagelijkse leven. De genoemde resultaten zorgen ervoor, dat nieuwe initiatieven geen onacceptabele aantasting van de leefomgeving veroorzaken. Met een verkenning naar de mogelijkheden van verbetering van de leefomgeving kan op lange termijn door ingrepen de leefomgeving van de Limburger (verder) worden verbeterd. Voorts wordt door monitoring van de leefomgeving inzicht verkregen in de huidige staat van die leefomgeving.

Kwaliteit

Wij hebben in 2023 ondersteund en advies gegeven over de milieueffecten van onze eigen plannen en projecten; zoals het programma MAA, programma Chemelot, LPLG, het PIP proefdraaien MAA en energie-infraprojecten.

Wij hebben in 2023 onze wettelijke taken in het kader van milieu- en omgevingseffecten van plannen en projecten, waarvoor de Provincie adviseur of bevoegd gezag is, uitgevoerd; zoals op de basis van o.a. de Wet milieubeheer, Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht, Wet geluidhinder en de Wet ruimtelijke ordening.

Wij hebben in 2023 de luchtkwaliteit op basis van metingen en berekeningen gemonitord; de RUDZL meet voor ons dagelijks de hoeveelheid Ozon (O₃), Zwarte rook/Roet (BC) en Vluchtige organische componenten (VOC), Fijnstof (PM₁₀ en PM_{2.5}) en Stikstofdioxide (NO₂) en rapporteert aan het luchtmeetnet. De gegevens van alle meetstations zijn terug te vinden op www.luchtmeetnet-limburg.nl en www.luchtmeetnet.nl.

Wij hebben in 2023 een opdracht aan de RUDZL verstrekt voor het herijken en actualiseren van het luchtmeetnet, dit als uitwerking van onze deelname aan het Schone Lucht Akkoord alsook n.a.v. de recente adviezen van de Gezondheidsraad en de WHO; op 23 juni 2023 is de opdracht aan de RUDZL gezonden.

We hebben in 2023 een verkenning laten uitvoeren naar concretiserend milieubeleid met het oog op het verbeteren van de leefomgeving in Limburg.

We hebben in 2023 een concept Beleidskader nieuwe energie & schoon leefmilieu opgesteld met daarin een vijftal uitgangspunten voor de uitvoering van de milieutaken.

De evaluatie van het Actieplan Omgevingslawaaai Provinciale wegen 2019-2023 is doorgeschoven naar q1 van 2024.

De kwaliteit van advisering, ontwikkeling van producten en uitvoeren van activiteiten wordt bepaald door afdoende kennis en kunde van beschikbaar personeel. Door de inzet van kennis te prioriteren op basis van urgentie en impact van verschillende projecten en programma's voldeed de advisering over projecten en de uitgevoerde activiteiten - ondanks een beperkte bezetting - aan de eisen die in de wet zijn gesteld.

Door een meer strategische en integrale benadering van de verkenning naar concretiserend milieubeleid is er gefocust op een hoger abstractieniveau en zijn uitgangspunten voor milieubeleid en uitvoering van kerntaken geformuleerd in plaats van bijvoorbeeld losse sets aan beleidsregels op verschillende milieuthema's. Dit zorgt op termijn voor meer kwaliteit en voor nu voor minder aantallen concrete producten.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

In 2023 is niet gestart met de evaluatie van het Actieplan Omgevingslawaai Provinciale wegen 2019-2023. Het niet starten van de evaluatie is enerzijds te wijten aan het ontbreken van de handreiking van het ministerie van I&W (deze is vertraagd) en anderzijds aan de prioritering van projecten die om specialistische inzet op het gebied van geluid vroegen in 2023.

De advisering over projecten, ontwikkelen van producten en uitvoering van activiteiten (anders dan de evaluatie van het Actieplan Omgevingslawaai Provinciale wegen 2019-2023) hebben plaatsgevonden binnen de wettelijke dan wel afgesproken tijdsperiode. De projecten, producten en activiteiten die een deadline kennen na 2023 liggen op schema.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van dit product zijn de lasten begroot op € 0,97 mln. en de baten op € 0,68 mln. De werkelijke realisatie bedraagt € 0,26 mln. aan lasten en € 0,25 mln. aan baten, waardoor er een voordelig verschil ontstaat van € 1,14 mln. (€ 0,71 mln. lasten en € 0,43 mln. baten). Dit verschil wordt met name veroorzaakt door:

- Beperkte declaratie (gemaakte kosten) door de RUDZL voor de uitvoering van de opdracht van de herijking van het luchtmeetnet (mede gefinancierd door het Rijk (SPUK). Deze opdracht is medio 2023 verleend en heeft een looptijd tot en met eind 2026. De kosten worden over deze gehele periode gemaakt. In 2023 is door de RUDZL gestart met de uitvoering hiervan door middel van aankoop van meetapparatuur en het organiseren van een tweetal nieuwe meetlocaties. Bij het organiseren van de tweetal nieuwe meetlocaties ervaart de RUDZL door externe factoren strubbelingen (zoals afvallen van meetlocaties na onderzoek). Op dit moment is er nog geen sprake van uitloop van het project ten opzichte van de opdracht zoals aan de RUDZL is verleend/waarvoor SPUK is ontvangen. Derhalve worden de niet-bestede middelen € 0,43 mln. inclusief de bijdrage van het Rijk overgeheveld naar 2024;
- De voorbereiding van het opstellen van het concretiserend milieubeleid. Medio 2023 is hiervoor een opdracht aan een externe partij gegund, die een verkenning naar concretiserend milieubeleid heeft uitgevoerd en conform planning en afspraak opgeleverd. Het proces van de verkenning bracht ambtelijk en bestuurlijk scherpte aan in het denken over concretiserend milieubeleid, alsook inzicht in hoe te komen tot integraal milieubeleid. Daarnaast is met het opstellen van het beleidskader Nieuwe energie & Schoon leefmilieu door GS de uitgangspunten voor milieubeleid uitgewerkt. Dat betekent dat de afwegingen op een visie niveau hebben plaatsgevonden en nog niet zijn vertaald in ((externe onderzoeken) naar mogelijkheden of voorstellen van concreet milieubeleid. Daardoor zijn er nog beperkt kosten gemaakt in 2023 voor het onderzoeken dan wel opstellen van concretiserend milieubeleid. Derhalve worden de niet-bestede middelen € 0,11 mln. overgeboekt naar 2024;

- In 2023 heeft zich de toevalligheid voorgedaan dat er maar zeer beperkt expertise of onderzoek door externen hoefde te worden ingehuurd.

De niet-bestede middelen, zowel de lasten als de baten, worden overgeboekt naar 2024.

Geld (indicator)

5.1.4. Bodem en ondergrond: duurzaam gebruik

Omschrijving

De Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 is in conceptvorm gereed en wordt definitief gemaakt in het voorjaar van 2024. De Agenda verschaft inzicht in de ambitie, doelen en beoogde resultaten van de provincie voor de komende jaren op het gebied van bodem en ondergrond. Naast het opstellen van de Agenda is het Actieprogramma bodem en ondergrond 2023 uitgevoerd. Acties die in 2023 zijn uitgevoerd zijn onder meer: de implementatie van bodemtaken onder de Omgevingswet in samenwerking met gemeenten, waardoor wij als overheden goed voorbereid zijn op maatschappelijke initiatieven van onder meer burgers en bedrijven. Een andere uitgevoerde actie is het opstarten van een aanbesteding voor de inventarisatie van PFAS (verdachte) bronlocaties. De uitvoering vindt plaats in 2024.

In 2023 is de uitvoering van het meerjarig uitvoeringsprogramma Nazorg Steenkoolwinning onder regie van de provincie voortgezet, waarmee een veilige leefomgeving voor de inwoners van de voormalige mijnbouwgemeenten wordt geborgd. Daarnaast is door het Rijk in samenwerking met de Provincie Limburg en de regio gewerkt aan een regeling voor de vergoeding en herstel van mijnbouwschade aan woningen van particuliere woningeigenaren. Deze regeling zal naar verwachting in 2024 in werking treden.

Samenvatting

In 2023 zijn acties rondom bodemsanering, ondergrond en nazorg steenkoolwinning uitgevoerd. Planningen voor activiteiten in 2024 zijn voorbereid.

Kwaliteit

Agenda bodem en ondergrond 2024-2030: is in conceptvorm gereed. Actieprogramma bodem en ondergrond 2023 is uitgevoerd.

Mijnbouwschade: uitvoering meerjarig uitvoeringsprogramma Nazorg Steenkoolwinning op koers / schadevergoedingsregeling van het Rijk is vertraagd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Agenda bodem en ondergrond 2024-2030: conform planning.

Mijnbouwschade: conform planning.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van dit product zijn de lasten begroot op € 4,78 mln. De werkelijke realisatie bedraagt € 2,00 mln. , waardoor een voordelig verschil ontstaat van € 2,78 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Vertraging in de afvoer grondsanering De Straat voor € 3,21 mln. in verband met het aanbestedingsproces. De afvoer is thans begin 2024 voorzien. De niet-bestede middelen zijn als overboekingsvoorstel opgenomen.
- De maatregelen na-ijleffect steenkoolwinning overschrijden het budget met € 0,58 mln. Dit overschrijding wordt volledig gedekt uit de egalisatiereserve DU Na-ijleffecten steenkoolwinning).

Geld (indicator)

5.1.5. Vergunningen, toezicht en handhaving: bevoegd gezag en coördinatie RUD

Omschrijving

In het VTH beleidsplan 2020-2023 zijn de uitgangspunten en de bestuurlijke accenten benoemd voor de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) taken van de provincie Limburg. De uitwerking hiervan vindt jaarlijks plaats in een VTH uitvoeringsprogramma (VTH-UP). De in te zetten capaciteit voor de uitvoering van de wettelijke VTH-taken is gebaseerd op het wettelijk minimum niveau. De provinciale wettelijke basistaken die belegd zijn bij de RUD ZL zijn hierin ook opgenomen. Het VTH-UP 2023 beschrijft de provinciale wettelijke VTH taken adequaat uit te voeren en beschrijft kwantitatief en kwalitatief wat er binnen deze taken wordt gedaan in 2023. Daarbij is een inschatting gemaakt van de te verwachte vergunning/ontheffingsaanvragen, handavingsverzoeken, meldingen en planmatige controles.

Rol provincie: *bevoegd gezag*

Samenvatting

Het jaar 2023 heeft voor een groot deel in het teken gestaan van de procesmatige en technische voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024. Omdat de nieuwe verplichte systemen niet goed aansluiten op de provinciale is de efficiëntie van de uitvoering van de VTH taken onder druk komen te staan. Deze trend zal zich waarschijnlijk de eerste jaren na inwerkingtreding van de nieuwe wet nog doorzetten.

Kwaliteit

De trend bij vergunningverlening is dat er steeds meer intrekkingverzoeken voor vigerende Wnb-vergunningen tbv natuur worden ingediend en dat er een toename is van bezwaar- en beroepsprocedures en een toename van het aantal informatieverzoeken waardoor de wettelijke termijnen niet altijd gehaald zijn.

Het aantal handhavingsverzoeken en meldingen zijn ongeveer gelijk met voorgaande jaren, echter de omvang en complexiteit ervan is toegenomen waardoor de afhandeling meer onderzoektijd en capaciteit kost. Het merendeel van de meldingen ziet toe op illegale houtkap, faunabeheer en soortenbescherming. Het grootste deel van de handhavingsverzoeken is stikstof-gerelateerd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Het merendeel van de werkzaamheden zoals beschreven in het VTH-UP 2023 zijn binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen uitgevoerd.

De inwerkingtreding van de omgevingswet per 1 januari 2024 i.v.m. onzekerheden over de werking van het DSO (indieningsloket voor vergunningaanvragen per 1 januari 2024).

Nog onder het oude wettelijk regime een aanvraag willen indienen en afgehandeld willen zien.

In Q4 2023 zijn 365 vergunning- en ontheffingsaanvragen ingediend (252 bij cluster CVH en 113 bij de RUD ZL). Dit bedraagt 50 % van het totaal aantal ingediende aanvragen in 2023.

De ingediende aanvragen in het laatste kwartaal hadden met name betrekking op ontheffingsaanvragen soortenbescherming (115 stuks), vergunningaanvragen stikstof (42 stuks), omgevingsvergunningaanvragen activiteit bouwen (31 stuks), omgevingsvergunningaanvragen activiteit milieu (29 stuks) en omgevingsvergunningaanvragen voor gecombineerde activiteiten (40 stuks).

De grote piek in aantal vergunning- en ontheffingsaanvragen in Q4 2023 leidt tot langere afhandelingstermijnen. De beschikbare capaciteit bij vergunningverlening is onvoldoende om dergelijke grote aantallen aanvragen tijdig af te handelen. Daarnaast is bij vergunningverlening stikstof sowieso sprake van een achterstand in de afhandeling van aanvragen. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat er steeds sprake is van nieuwe jurisprudentie en de onduidelijkheid in het beleid en wetgeving.

Getroffen maatregelen.

Intern is tijdelijk beperkt extra capaciteit vanuit toezicht soorten en vergunningverlening faunabeheer ingezet op het afhandelen van ontheffingsaanvragen soortenbescherming. Extern is tijdelijk beperkt extra capaciteit ingehuurd voor het afhandelen van ontheffingsaanvragen soortenbescherming (12 uur per week voor 3 maanden).

De beschikbare capaciteit aan vergunningverleners soortbescherming volledig inzetten op het afhandelen van formeel ingediende ontheffingsaanvragen en dus stoppen met vooroverleg en beoordelen van concept aanvragen die betrekking hebben op soortenbescherming. Aanvragen worden geprioriteerd aan de hand van de startdatum, het maatschappelijk belang, impact van het project op natuur /leefomgeving waarvoor vergunning /ontheffing wordt aangevraagd.

Bovenstaande maatregelen zijn bestuurlijk afgestemd.

Tijd (indicator)

Geld

De begrote lasten bedragen € 10,08 mln. De werkelijke realisatie bedraagt € 10,20 mln. , waardoor een nadelig verschil ontstaat van € 0,12 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- lagere lasten dan begroot in diverse werkbudgetten voor € 0,17 mln.;
- hogere lasten dan begroot in de provinciale bijdrage bijdrage RUD-ZL voor € 0,29 mln. (zie onderstaande hogere baten vergunningverlening door RUD-ZL).

De begrote baten bedragen g €1,07 mln. De werkelijke gerealiseerde baten bedragen € 1,08 mln., waardoor een voordelig verschil ontstaat van afgerond € 0,01 mln. Dit wordt veroorzaakt door:

- de werkelijk gerealiseerde legesbaten omgevingsvergunningen (vergunningverlening RUD-ZL) welke € 0,44 mln. hoger zijn dan dan begroot;
- de werkelijke gerealiseerde legesbaten Natuurbeschermingswet zijn € 0,28 mln. lager dan begroot in verband met de stikstofproblematiek;
- de overige gerealiseerde legesbaten en heffingen zijn € 0,15 mln. lager dan begoot vanwege minder verleende vergunningen waterwet en ontgrondingenwet en lagere baten bestuursdwang.

Geld (indicator)

Wat heeft het ons gekost?

Wij hebben een voordelig verschil in het resultaat van programma Milieu, energie en klimaat van € 5,98 mln.

De gerealiseerde lasten bedragen € 29,62 mln. en dit is € 12,26 mln. hoger dan de bijgestelde begroting 2023.

De achterblijvende realisatie van de lasten houdt verband met € 3,58 mln. lagere baten, respectievelijk minder onttrekking uit de reserves van € 2,71 mln.

De budgetafwijkingen tussen de begroting en de realisatie bij de verschillende producten zijn toegelicht bij "Wat gaan we daarvoor doen?", onderdeel Geld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Verschil tussen begroting en realisatie 2023
Lasten				
5 Milieu, energie en klimaat				
511 Energie				
67818 Inhuur ivm uitvoering duurzaamheidsmaatr	0	170	201	-31
68894 Cofinanciering ELENAsubsidie	0	55	30	25
69030 ELENAbijdrage uitvoering Duurzaam Thuis	0	0	268	-268
69098 Procesondersteuning RES	0	12	0	12
69185 Asbestsanering VDL Castings Weert	0	117	0	117
69377 SPUK Ontzorgingsprogr maatsch vastgoed	663	1.798	514	1.283
69399 PES 2 AL 1 Toekomstbest infrastructuur	400	478	230	248
69400 PES 2 AL 2 Innovatie en vakmanschap	400	632	434	198
69401 PES 2 AL 3 Kansen voor Limburgse warmte	295	1.215	711	504
69402 PES 2 AL 4 Soc eerlijke energietransitie	300	-620	412	-1.032
69403 PES 2 AL 5 Het Goede voorbeeld	200	696	62	634
69426 PES 2 Procesmiddelen	0	5	11	-6
69587 PES2 Nadere Subsidierregels warmtenetten	0	1.000	0	1.000
69603 PES2 OPZuid energieopslag en omzetting	0	2.577	951	1.626
69605 PES2 Subs Aanjagen gem proj verduurz won	0	631	608	22
69606 PES2 Uitv kst regeling aanjagen gem proj	0	38	0	38
69613 Uitvoeringskosten DU Klimaataakkoord	431	431	29	402
69661 SPUK Ontzorging maatsch vastgoed 2e tranche	0	1.185	57	1.128
69760 SPUK CDOKE	0	1.574	396	1.178
69796 Interreg BLNL MAI Home	0	186	0	186
69801 OPZuid cofinanciering energie GulpenerKervo	0	247	247	0

5. Milieu, energie en klimaat

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Verschil tussen begroting en realisatie 2023
Totaal 511 Energie	2.689	12.426	5.163	7.263
512 Duurzaamheid en circulaire economie				
69037 Interregproject Digital DeConstruction	0	70	71	-1
69082 Procesmiddelen Circulaire Economie	0	18	0	18
69260 CEL actielijn 3 Goede Voorbeeld	100	402	3	399
69261 CEL actielijn 1 Omdenken	340	482	398	84
69262 CEL actielijn 2 Samenwerking	200	621	399	222
69263 CEL actielijn 4 Delen	200	598	131	467
69303 CEL actielijn 5 Circulair Agenderen	100	45	0	45
69305 CEL LIOF Ontwikkelprogramma	450	496	496	0
69638 HORIZONproject SYSCEMIQ	0	6	0	6
69659 CEL Interreg IVA Empathi	0	10	10	0
69660 CEL Interreg IVA Xlives	0	11	11	0
69698 Interreg VI project Circular hubs in Europa	0	25	26	-1
69736 Interreg VlaNed VI Circulaire Teelt	0	609	609	0
69751 Strategisch Integraal Action Plan CE	0	150	158	-8
69784 Interreg DUN project HBM	0	176	176	0
Totaal 512 Duurzaamheid en circulaire economie	1.390	3.719	2.488	1.230
513 Milieu				
63391 Uitvoering NMP BWL	47	49	1	47
63968 Ontwikkeling milieubeleid BWL	51	40	0	40
67641 Werkbudget milieud advies	56	56	22	33
68637 Impuls omgevingsveiligheid	50	50	5	46
69665 SPUK SLA 2203318662 Meetstations veehouderij	0	92	3	89

5. Milieu, energie en klimaat

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Vershil tussen begroting en realisatie 2023
69666 SPUK SLA 2203318626 Meetstations grens	0	100	39	61
69667 SPUK SLA 2203318606 Meetnet ultrafijnstof	0	433	155	278
69742 Verbetering leefomgeving	0	150	38	112
Totaal 513 Milieu	203	969	263	707
514 Bodem en ondergrond				
65435 Bodemsanering in eigen beheer SEB	26	26	0	26
68196 Actieprogramma bodem en ondergrond	0	234	156	77
68297 Procesmiddelen project mijnwaterschade	0	0	0	0
68710 Maatregelen naijl effect steenkoolwinning	630	1.238	1.818	-580
68984 Woningen Gulikstraat Eygelshoven	0	32	7	25
69443 Plan van aanpak 20 bodemsanering Chemelot	0	37	20	18
69824 Afvoer grondsanering de Straat Roermond	0	3.212	0	3.212
Totaal 514 Bodem en ondergrond	656	4.780	2.002	2.777
515 Vergunningen, toezicht en handhaving				
63119 Werkbudget VTH	36	36	24	12
63120 Toezicht en handhaving	34	34	19	15
63121 Peilwerkzaamheden ontgrondingsvergunningen	11	11	0	11
63122 Bestuursdwang	119	119	1	117
63123 Wet Hygveiligheid zweminrichtcatCD	89	89	83	6
63127 Milieu Klachten Telefoon	10	10	2	9
63736 Handhavingsbeleidprocedures	42	42	34	7
64038 Groene Brigade	25	25	26	-1
65929 Legesopbrengst omgevingsvergunningen	0	0	1	-1
67594 Provinciale bijdrage RUDNoord	80	80	87	-8
68119 DU Besluit Risico Zware Ongevallen BRZO	150	120	141	-21

5. Milieu, energie en klimaat

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Vershil tussen begroting en realisatie 2023
68584 Leasetermijnen wagenpark VTH	115	115	113	2
68594 Brandstof wagenpark VTH	22	22	18	4
68871 Provinciale bijdrage RUDZL	8.355	9.355	9.649	-295
69783 DU Hergebruik stedelijk afvalwater	0	21	0	21
Totaal 515 Vergunningen, toezicht en handhaving	9.087	10.078	10.199	-121
590 Personele lasten programma milieu, energie en klimaat				
68048 Doorberekende personeelskosten	1.952	1.952	1.872	80
68050 Doorberekende personeelskosten	663	663	636	27
68051 Doorberekende personeelskosten	729	729	699	30
68052 Doorberekende personeelskosten	498	498	477	20
68053 Doorberekende personeelskosten	6.068	6.068	5.819	249
Totaal 590 Personele lasten programma milieu, energie en klimaat	9.910	9.910	9.502	407
591 Kapitaallasten programma milieu, energie en klimaat				
67955 Kapitaallasten	7	7	7	0
69722 Kapitaallasten	0	0	0	0
Totaal 591 Kapitaallasten programma milieu, energie en klimaat	7	7	7	0
Totaal 5 Milieu, energie en klimaat	23.942	41.887	29.624	12.263
Totaal Lasten	23.942	41.887	29.624	12.263
Baten				
5 Milieu, energie en klimaat				
511 Energie				
69030 ELENAbijdrage uitvoering Duurzaam Thuis	0	0	342	-342
69377 SPUK Ontzorgingsprogr maatsch vastgoed	663	1.798	514	1.283

5. Milieu, energie en klimaat

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Vershil tussen begroting en realisatie 2023
69401 PES 2 AL 3 Kansen voor Limburgse warmte	0	0	8	-8
69613 Uitvoeringskosten DU Klimaatakkoord	0	0	29	-29
69661 SPUK Ontzorging maatsch vastgoed 2e tranche	0	1.185	57	1.128
69760 SPUK CDOKE	0	1.574	396	1.178
Totaal 511 Energie	663	4.557	1.346	3.211
512 Duurzaamheid en circulaire economie				
69037 Interregproject Digital DeConstruction	0	0	53	-53
69638 HORIZONproject SYSCHEMIQ	0	6	0	6
69698 Interreg VI project Circular hubs in Europa	0	25	25	0
69751 Strategisch Integraal Action Plan CE	0	30	41	-11
Totaal 512 Duurzaamheid en circulaire economie	0	61	119	-58
513 Milieu				
69327 Provinciefonds DU Veiligheidsdiensten	50	50	50	0
69665 SPUK SLA 2203318662 Meetstations veehouderij	0	92	3	89
69666 SPUK SLA 2203318626 Meetstations grens	0	100	39	61
69667 SPUK SLA 2203318606 Meetnet ultrafijnstof	0	433	155	278
Totaal 513 Milieu	50	675	247	428
514 Bodem en ondergrond				
68711 Provinciefonds DU effect steenkoolwinning	647	647	647	0
68984 Woningen Gulikstraat Eygelshoven	0	0	0	0
Totaal 514 Bodem en ondergrond	647	647	647	0
515 Vergunningen, toezicht en handhaving				
60131 Heffing ontgrondingen	55	55	0	55
60387 Vergunningverlening waterwet	43	43	19	24

5. Milieu, energie en klimaat

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Vershil tussen begroting en realisatie 2023
60397 Vergunningverlening ontgrondingenwet	74	74	48	26
63122 Bestuursdwang	119	119	0	119
64038 Groene Brigade	25	25	70	-46
65929 Legesopbrengst omgevingsvergunningen	431	431	874	-443
68235 Leges vergunningen Wet Natuurbescherming 98	291	291	7	284
69565 Leges bodeminformatie	18	18	41	-23
69696 Leges overige diensten RUD	0	0	1	-1
69766 Leges vergunning milieubelastende activiteiten	0	0	0	0
69783 DU Hergebruik stedelijk afvalwater	0	21	21	0
Totaal 515 Vergunningen, toezicht en handhaving	1.055	1.076	1.081	-5
Totaal 5 Milieu, energie en klimaat	2.415	7.015	3.440	3.576
Totaal Baten	2.415	7.015	3.440	3.576
Saldo van baten en lasten	-21.528	-34.872	-26.184	-8.688
Stortingen				
5 Milieu, energie en klimaat				
511 Energie				
69723 Toevoeging risicoreserve SIS	0	1.115	1.115	0
69775 Toevoeging PR Energie	0	0	0	0
Totaal 511 Energie	0	1.115	1.115	0
514 Bodem en ondergrond				
69771 Toevoeging PR water en bodem	0	0	0	0
Totaal 514 Bodem en ondergrond	0	0	0	0
Totaal 5 Milieu, energie en klimaat	0	1.115	1.115	0
Totaal Stortingen	0	1.115	1.115	0
Onttrekkingen				
5 Milieu, energie en klimaat				
514 Bodem en ondergrond				
68818 Aanw Reserve DU Najlleeffecten mijnbouw	0	0	580	-580

5. Milieu, energie en klimaat

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijzigingen 2023	Realisatie 2023	Vershil tussen begroting en realisatie 2023
69558 Aanwending reserve DU bodemsanering	0	3.446	156	3.289
Totaal 514 Bodem en ondergrond	0	3.446	737	2.709
Totaal 5 Milieu, energie en klimaat	0	3.446	737	2.709
Totaal Onttrekkingen	0	3.446	737	2.709
Saldo mutatie reserves	0	2.331	-378	2.709
Resultaat	-21.528	-32.541	-26.562	-5.979

Verbonden partijen milieu, energie en klimaat

Het Limburgs Energie Fonds (LEF B.V.) verstrekt geldleningen of aandelenkapitaal, specifiek voor initiatieven met als doel duurzame energie opwek, energiebesparing en circulariteit. Middels ons publiek belang in Enexis wordt het voeren van excellent netbeheer geborgd en dragen we bij aan het versnellen van de energietransitie.

Met de RUD (Regionale Uitvoeringsdienst) Zuid-Limburg en de RUD Limburg Noord beogen wij het leveren van kwaliteit voor de leefomgeving voor inwoners en bedrijven in Limburg.